

Bijlage 1 '1000 Bloemen'

Amsterdamse initiatieven waarbij herstel en ervaringsdeskundigheid de leidende principes zijn. Achtergrondinformatie bij de PowerPoint presentatie HVO-Querido, Arkin, GGZ inGeest d.d. 8 september voor het Platform Herstel voor Iedereen!

Samenwerkingsprojecten en/of geïmplementeerd beleid van HVO-Querido, Arkin en GGZ inGeest en andere stakeholders

- **Project Samen aan de slag met eigen regie** (gericht op meer regie in zorg en herstel, individuele cliënten worden begeleid door een ervaringsdeskundige)
- **Respijthuis Amerbos** Respijthuis Amerbos biedt uitkomst voor Amsterdammers met een psychische kwetsbaarheid die het thuis even niet redden. In Respijthuis Amerbos kunnen onze gasten uitrusten en op adem komen. Zij kunnen hier gedurende korte tijd verblijven en deelnemen aan verschillende herstelbevorderende activiteiten. Er is plaats voor 10 gasten. Hun verblijf kan variëren van enkele dagen tot twee weken. Beheer respijthuis door ervaringsdeskundigen & vrijwilligers, met herstelprogramma.
<http://hvoquerido.nl/locatie/respijthuis/>
- **Samen Sterk zonder Stigma**. Stedelijk anti-stigma project rond drie pijlers: zelfstigma, stigmatisering in de hulpverlening, publiek stigma. Participatie van meerdere partijen (o.a. Cordaan, inGeest, HVO Querido, Arkin).
<https://www.samensterkzonderstigma.nl/>
- **Herstelacademie Amsterdam**. Ondersteuningstraject bij verkenning behoefte aan een Amsterdamse herstelacademie
- **F-ACT Jeugd/Jong volwassenen**. Ontwikkeling van 2 stedelijke F-ACT Jeugd teams waarin integrale behandeling, zorg en begeleiding geboden wordt vanuit 7 samenwerkende instellingen. Samenwerkingsverband van inGeest, Arkin, Spirit, HVO, Bascule, Lijn 5 en opvoedpoli.
<http://www.jeugdzorgnederland.nl/contents/documents/2016-01-25-presentatie-2.2-f-act-jeugd-amsterdam.pdf>
- **Woonbegeleiding F-ACT teams**. Aanvullende herstelgerichte woonbegeleiding in FACT; pilots waarbij woonbegeleiding vanuit HVO-Querido wordt ingezet bij FACT-teams van Arkin en GGZ inGeest.
- **Amsterdamse taskforce EPA**. Vervolg op EPA vignettenstudie Amsterdam met als doel EPA zorg te verbeteren vanuit visie uit Over de Brug. <http://ypsilon-amsterdam.nl/wp-content/uploads/2016/06/Vastgesteld-Startdocument-Herstel-en-Participatie-31-mei-2016.pdf>

Lopende projecten en/of geïmplementeerd beleid in 2 of 3 organisaties.

Projecten die in alle 3 organisaties lopen

- **WRAP trainingen** (Wellness Recovery Action Plan) beschikbaar bij alle drie de instellingen, diverse aanbieders. WRAP is een niet-diagnosegebonden zelfhulpinstrument dat mensen ondersteunt bij hun herstelproces. In acht bijeenkomsten van 2,5 uur maken de deelnemers samen met twee ervaringsdeskundigen - die zijn opgeleid tot WRAP facilitator - een begin met een eigen WRAP. Zij vullen hun actieplannen aan met passend 'gereedschap' zoals dagelijks onderhoud, triggers, vroege waarschuwingstekens, signalen van

ontsporing, crisis en post-crisis. Alle actieplannen geven antwoord op de hoofdvraag: wat heb ik wanneer nodig om me goed of weer beter te voelen?

<http://www.kenniscentrumphrenos.nl/diensten/implementatietrajecten/wrap/>

- **Inzet ervaringswerkers en –deskundigen** vanuit een Herstelbureau (HVO-Querido), herstelteams (onafhankelijk en vanuit diverse organisaties)
- **Familie- en naastbetrokkenen beleid**
<https://www.ggzingeest.nl/thema/uw-naaste/familiebeleid/familiebeleid/>
<https://www.arkin.nl/over-ons/naastbetrokkenenraad/>
<http://hvoquerido.nl/familiebeleid/>
- **Leefklimaat Peer van der Helm** (Arkin, GGZ inGeest, HVO-Querido). Dit model wordt momenteel bij HVO-Querido geïmplementeerd in een 24-uursvoorziening om continuïteit vanuit de klinieken in bejegening en empowerment te bewerkstelligen.¹

Projecten in 2 van de 3 organisaties

- **IPS** (Individuele Plaatsing en Steun) is geïmplementeerd in Arkin en GGZ inGeest. IPS is een interventie gericht op arbeidsparticipatie met als kenmerken:
 - Iedere cliënt die een reguliere baan wil, kan meedoen aan IPS ('zero exclusion').
 - Er wordt snel gezocht naar een echte baan.
 - De arbeidswensen van de cliënt staan centraal.
 - Er wordt langdurig ondersteuning geboden, aan de persoon & de werkomgeving
 - Geïntegreerd met behandeling: trajectbegeleider is lid van ambulante GGZ-team.<http://www.kenniscentrumphrenos.nl/diensten/implementatietrajecten/ips/>
- **BGGZ-plus aanpak**. Inzet Bggz Prezens (GGZ inGeest) bij cliënten HVO-Querido i.s.m. HVO-Querido.
- **IDDT** (Integrated Dual Diagnosis Treatment) Geïntegreerde dubbele diagnosebehandeling bestaat uit gecombineerde aandacht voor (de interacties tussen) psychiatrische en verslavingsproblematiek vanuit één multidisciplinair team. IDDT wordt toegepast bij Arkin en GGZ inGeest
<http://www.dubbele-diagnose.nl/nl-nl/Over%20ons/Geintegreerde-dubbele-diagnosebehandeling-IDDT.aspx>
- **Cliëntenpanels** (Arkin, GGZ inGeest)
- **Ambulantisering**. Projecten gericht op verbeteren logistiek en doorstroom (vanuit klinieken van GGZ inGeest en Arkin naar woonvoorziening HVO-Querido)
- **Herstegroepen FACT/ACT** (Arkin, GGZ inGeest)

Projecten in de afzonderlijke organisaties

GGZ inGeest

N.B. Hierbij beperken we ons tot diverse activiteiten die in het Amsterdamse deel van GGZ inGeest spelen.

- **Kwikzilver** (pilot Amsterdam Zuid)
Het Kwikzilver team is een proeftuin voor herstelondersteunend, wijkgericht werken van GGZinGeest in Amsterdam, die best practices ontwikkelt t.b.v. de specialistische (FACT) - en basis-zorg van GGZ inGeest. Leidende principes: de cliënt in the lead, zorg zonder schotten, integratie in de wijk, inzet van ervaringsdeskundigen. <http://www.sympopna.nl/6c.pdf>
- **GGZ in de wijk**

¹ Helm, P. van der; Kroger, U; Schaftenaar, P; Vliet, J.J. van (2013). *Leefklimaat in de klinische forensische zorg*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.

Op 25 augustus 2015 heeft het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel Zuid het uitvoeringsbesluit GGZ in de Wijk vastgesteld. Dit gaat over samenwerken bij de verbetering van het welzijn en de zelfredzaamheid van bewoners in Zuid met een psychische of psychiatrische beperking. Stadsdeel Zuid wil dat deze groep bewoners volwaardig kan meedoen in de wijk en heeft daarvoor dit plan opgesteld in samenwerking met sociale partners en ervaringsdeskundigen (zoals Team ED). Doel is welzijn en zelfredzaamheid van bewoners met een psychische aandoening in Amsterdam Zuid verbeteren, afschalen van de zorg en meer herstel. Inzet van Participatiecoaches GGZ inGeest i.s.m. stadsdeel Zuid, Team ED/ ED-plaats en Welzijnsorganisaties Amsterdam (Dynamo, Combiwel en SOOZ), deelname aan Nieuwe Wegen GGZ en Opvang (GGZ NL, Movisie, Phrenos, e.a.).

<https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/organisatie/sociaal/onderwijs-jeugd-zorg/wegwijs-in-de-wmo/nieuwsbrief-zuid/gezondheid-welzijn/ggz-wijk/>

- **De Nieuwe Club** (i.s.m. Welzijn/Combiwel in stadsdeel Zuid) Innovatief aanbod van dagbesteding en sociaal contact voor ouderen met ernstige psychiatrische aandoeningen. Zelfredzaamheid en actieve participatie van deelnemers staan centraal.²
- **Participatie en Meedoen in Zuid**, samenwerking met WPI en Participatiecentrum met financiering Stadsdeel Zuid in geval GGZ problematiek. Vervolgtrajecten aangeboden door Trajectbegeleiders gericht op maatschappelijke participatie.
- **Participatie en toeleiding naar reguliere voorzieningen** Diverse activiteiten op locaties voor algemene voorzieningen in de wijk (sport, huizen van de wijk) in Amsterdam Zuid en Nieuw West t.b.v. het vergroten van maatschappelijke participatie van cliënten/kwetsbare bewoners. Dit wordt gecombineerd met individuele toeleiding naar regulier maatschappelijk aanbod (waaronder ook vrijwilligerswerk). Al dan niet met subsidie van de stadsdelen Zuid en Nieuw-West.
- **Participatielab 'Meedoen Werkt'** Deelname aan diverse experimenten van het participatielab:
 - Ontdubbelen voor de klant i.s.m. WPI (Werk, Participatie, Inkomen gemeente Amsterdam)
 - Makersnetwerk i.s.m. Welzijn/ Combiwel
 - Leren en Participeren in de wijk i.s.m. WPI, Participatiemakelaar Stadsdeel Nieuw West
- **HEE trainingen** (Herstel, Empowerment en Ervaringsdeskundigheid) in alle FACT teams en sociale psychiatrie klinieken van GGZ inGeest. HEE heeft programma's ontwikkeld voor GGZ-instellingen om cliënten te ondersteunen bij herstelprocessen en de organisatie meer herstelondersteunend te maken. Deze programma's worden op maat gemaakt en daarbij worden een aantal cursussen en trainingen ingezet die in de loop van de tijd hun waarde hebben bewezen. <https://www.hee-team.nl/cursusaanbod>
- **Project Resource Groepen** (RACT). RACT is een nieuwe variant op ACT. Het klassieke ACT-model wordt gecombineerd met zogenaamde Resource Groups. Hierbij maken de cliënt en zijn of haar familieleden en naasten onderdeel uit van het ACT-team. Doel is vergroten van de eigen regie van de cliënt met hulp van diens omgeving (familie, naasten, vrienden). In het project wordt deze methodiek in een aantal FACT-teams ingezet en onderzocht. <http://www.ract.nl/about/>
- **ART** (Assertive Recovery Triade) biedt een vernieuwend kader voor de langdurige klinische GGZ zorg. <http://art-psy.nl/>
- **HoPE**: Herstel, Ondersteuning en Participatie in het chronische traject in de BGGZ.

² De nieuwe Club: bron van kracht voor ouderen met schizofrenie, 2016, L. van der Ham, P. D. Meesters, M. Dominicus, M.L Stek en T. Abma. Uit Psychotherapiepraktijk nr 1, 2016

- **Ouder Wijzer.** I.s.m. diverse partners in zorg en welzijn. Preventie en participatie kwetsbare ouderen. Onderzoek door HVA en kenniscentrum Achieve.
- **21 Ervaringswerkers** in o.a. behandelteams, aanjagers herstel vanuit cliëntenperspectief, beleidsfuncties; een pool van ongeveer 20 **vrijwillige ervaringsdeskundigen** die incidenteel of structureel en als trainers worden ingezet.

Arkin

Een bloemlezing uit de initiatieven op het gebied van herstelgericht werken die ofwel Arkinbreed, ofwel in één of enkele organisatie onderdelen ('merken'), uitgevoerd worden. Onze Cliëntenraad heeft een sterk stimulerende en initiërende rol in de ontwikkeling van het herstell perspectief binnen Arkin. Merken van Arkin die sterk inzetten op werken vanuit de herstelvisie zijn Mentrum Herstel (FACT teams en herstelklinieken), SPA Mentrum (crisisdienst, opnameklinieken, verslavingspsychiatrie), Roads ((arbeidsmatige dagbesteding en re-integratietrajecten) en Inforsa (forensische psychiatrie).

- **Herstelproject Cliëntenraad Arkin. Doelen van de CR:** De CR wil de ervaringswerkers binnen Arkin meer profileren. Er moet duidelijk gesteld worden wat zij doen, wat hun competenties zijn, wat je van hen kunt verwachten en welke eisen je aan hen kunt stellen. Daarbij zou er een differentiatie gemaakt moeten worden bij de ervaringswerkers, net zoals bij andere functies met verschillende opleidingsniveaus. Zij moeten zich goed kunnen positioneren en een meerwaarde tonen voor de cliënten. En aan de organisatie laten weten waar ze voor ingezet kunnen worden.

Cliënten zijn gebaat bij Herstel Ondersteunende Zorg in het gehele behandelproces opdat zij erna weer hun leven opnieuw vorm en inhoud kunnen geven en vanuit eigen kracht en zelfmanagement kunnen participeren in de samenleving. Deel projecten van de CR binnen Herstel zijn: omgaan medicatie afbouw, omgaan met seksualiteit; informatie management binnen Cliëntenportaal bij pilots: lotgenotencontacten; tools en apps; digitale feedback; behandel-satisfactie; merken integreren herstelondersteunende zorg in alle werkprocessen. De samenwerking met de Ervaringswerkers, Naastbetrokkenen en Geestelijke Verzorging, het Zwarte Gat, LPGGZ en stedelijke partners van Arkin m.b.t. het Herstelbureau leidt tot concrete resultaten.

- **Proeftuin De Nieuwe GGZ**
Proeftuin in Amsterdam West (Staatlieden- en Spaarndammerbuurt, omvang 21.000 inwoners). Een van de belangrijkste ambities van de DNG is de achterstanden van mensen met psychiatrische aandoeningen ten opzichte van de algemene bevolking in te lopen en gericht te werken aan minder zorgbehoeften en meer herstel. Dit zal gebeuren langs drie pijlers:

1. *Een andere visie op gezondheid, van sickcare naar healthcare met gebruikmaking van de veerkracht van de cliënt en het ervaringsdeskundig perspectief:*
2. *Van groot- naar kleinschaligheid in de wijk, waar zorg en welzijn in een vervlochten combinatie laagdrempelig bijdragen aan herstel van de cliënt;*
3. *Eigen regievoering door e- en m-health interventies*

<http://www.ggznieuws.nl/home/deze-zes-instellingen-participeren-in-de-nieuwe-ggz/>

- **TTIP** (Treating Trauma in Psychosis) TTIP was een onderzoek onder mensen die in behandeling zijn voor psychosen. De belangrijkste studievraag was: als deze mensen bijkomend last hebben van een posttraumatische stressstoornis (PTSS), kan die PTSS dan effectief en veilig behandeld worden met een kortdurende psychologische behandeling, te weten EMDR of Exposure therapie? Arkin implementeert de studieresultaten om behandeling van trauma in de voorgeschiedenis bij de EPA patiëntengroep aan te pakken. <http://www.ttipp.nl/>

- **ROPI** (Recovery Oriented Practices Index) Trimbos instituut. Incompany training ROPI audit methodiek om herstelgericht werken te monitoren (Mentrum). <https://assets.trimbos.nl/docs/0b5b983d-146f-4349-b246-d8e0ecde51bc.pdf>
- **CRA** (Community Reinforcement Approach) als behandelmethodiek in de verslavingspsychiatrie voor de EVA doelgroep (SPA Mentrum). <http://www.communityreinforcement.nl/home/cra/>
- **Feedbackgesprekken** op de LIZ 4x per jaar (Inforsa) over herstel door ervaringswerker met cliënten en medewerkers
- **Arbeidsmatige dagbesteding** voor ongeveer 600 cliënten, gefinancierd uit WMO/UWV/IPS/enz. (Roads).
- **Expertisepunt Ervaringsdeskundigheid** (Roads). Roads krijgt veel vragen van cliënten over hoe zij hun ervaringsdeskundigheid kunnen inzetten. De achtergrond van deze vragen is zeer uiteenlopend. De mogelijkheden zijn echter ook zeer divers, zowel qua werkmogelijkheden als qua opleidingsmogelijkheden. Dit was aanleiding om alle kennis te bundelen in het Expertisepunt Ervaringsdeskundigheid, zodat men cliënten en professionals goed kan adviseren. <https://www.roads.nl/clienten/aanvullende-diensten/expertisepunt-ervaringsdeskundigheid/>
- **Doelstellingen SPA Mentrum:** Met de afvaardiging van de werkvloer, ZOK, T&O, de Cliëntenraad en de Naastbetrokkenenraad konden gezamenlijk SPA Mentrum doelstellingen worden vastgesteld die daadwerkelijk dicht bij de cliënten en hulpverleners staan:
 - I. Medicijnbewustzijn ↑
 - II. Kwaliteit van de voeding ↑
 - III. Beweegmogelijkheden ↑
 - IV. Overgewicht (BMI) met 10% ↓
 - V. Vitaliteitscijfer bij 10% van de cliënten met ten minste 1 punt ↑
 - VI. Het aantal rokers met 10% ↓
 - VII. Leefstijl anamnese ↑ tot 100%

Tevens hebben de projectteamleden een aantal stappen gedefinieerd die nodig zijn om met de inrichting van Platform Leefstijl & Vitaliteit aan de slag te gaan. Deze stappen richtten zich op een gesprek met het management om een actieplan te maken, het enthousiasmeren van de medewerkers op de afdelingen en het organiseren van trainingen gericht op bewustwording en draagvlak en op het werken met het instrument leefstijlinbeeld.nl.
- **Trainingen/cursussen in leefstijl:** o.a. voortkomend uit bovenstaand punt: stoppen met roken, budgetbeheerder, hoe verzorg ik mijzelf goed, Foto in beeld, enz.
- **Teamtraining "herstelgericht werken"** op de klinieken Reigersbos en Jean de Smet (beide Mentrum)
- **Herstelbureau Arkin** (in oprichting) i.s.m. platform Ervaringsdeskundigen Arkin.
- **Zorgpodium** (4x per jaar) en psycho-educatie voor naastbetrokkenen; Zorgpodium door 4 ervaringswerkers (<http://zorgpodium.amsterdam/>)
Aanbod 12 weken psycho-educatie voor 12 naastbetrokkenen
- **Intimiteitsgroep** (2x per jaar, 8 weken) op de Domselaerstraat (Herstelkliniek Mentrum) Doelgroep zijn de FACT-cliënten die mondig gemaakt worden over intimiteit om het onderwerp te normaliseren. Wordt gegeven door ervaringswerker i.s.m. een psycholoog.
- **Ervaringswerkers.** Inzet in o.a. VIP en FACT teams van 26 ervaringswerkers. Maandelijks bijeenkomst in Platform Ervaringswerkers t.b.v. intervisie.
- **Project "op weg naar herstel"**, intervisie met 10 cliënten (Wisselwerking)
- **Psycho-educatie** Reigersbos (doorlopend onderdeel behandeling herstelkliniek)
- **Psycholance:** De psycholance is een busje met een sociaal psychiatrisch verpleegkundige aan boord, die de politie bijstaat in situaties met verwarde mensen, veelal psychiatrische patiënten. Het busje is klantvriendelijk ingericht en kan waar nodig zorgen voor vervoer van een verward persoon naar een rustige plek. Dat werkt vaak beter dan vervoer in een politiewagen.

- **Young Ones:** vanuit Specialistische Verslavingspsychiatrie (SVP) een laagdrempelige coaching groep aangeboden voor cliënten van alle merken in de leeftijd tussen de 18-35 jaar. Het doel van de bijeenkomsten is om de psychologische flexibiliteit te bevorderen en daarmee de draagkracht van de cliënten te verstevigen. Deelnemers geven zelf aan het contact met elkaar als zeer prettig te ervaren, daarnaast krijgen ze tools om met emoties en vervelende gedachten om te gaan.
- **Proeftuin Wiek Inforsa.** WIEK staat voor: WHO-QOL geïnspireerd, In gesprek met de cliënt als Expert over de eigen beleefde Kwaliteit van leven.
(<http://www.platformggz.nl/lpggz/download/vraagsturing/flyer-proeftuin-inforsa-eerste-resultaten-def.pdf>)
- **Dimtraining** (2 -daagse training 'de-escalerende interventie methodiek') op de LIZ (Inforsa). Opzet door 2 ervaringswerkers. Op de LIZ gegeven aan cliënten.
(<https://www.pe-online.org/public/index.aspx?toCourseID=113503&pid=57>)

HVO-Querido

Een greep uit de vele initiatieven:

- **Herstelbureau HVO-Querido** (werkt stedelijk, ook voor niet-clieënten HVO-Querido, onafhankelijk gehuisvest (pand De Waterheuvel), biedt trainingen, WRAP, themagesprekken, herstelactiviteiten op 24 uursvoorzieningen, dialoog
<http://hvoquerido.nl/locatie/herstelbureau>)
- Oriëntatie op introduceren/bieden **opleiding Howie the Harp** in Amsterdam (opleiding voor ervaringsdeskundigen, ook opleiding voor medewerkers in de zorg die hun ervaringsdeskundigheid willen gaan inzetten)
- Diverse activiteiten vanuit **HVO-Querido DOET!** (participatie en ontmoetingscentra)
- Project **Working First** project gericht op verkrijgen betaald werk voor jongeren in de geest van Housing First
- Ontwikkelen **digitaal platform** met overzicht opleidingsaanbod op gebied van **ervaringsdeskundigheid**, talentenbank ervaringsdeskundigheid, vacaturebank ervaringsdeskundigen (initiatiefnemers HVO-Querido en Cordaan, project ikv. Nieuwe wegen GGZ en Opvang)
- **Werkgroep Samen sterk zonder stigma** HVO-Querido (doorvertaling van de stedelijke en landelijke ontwikkelingen, op intern organisatiebeleid o.a. publiekscampagne vanuit HVO-Querido (persoonlijke krachtige verhalen), casusbesprekingen van ervaren stigmatisering, aandacht voor stigmatisering in het opleidingsbeleid)
- Inventarisatie **behoefte aan verslavingszorg** bij BW/MO-voorzieningen (ikv. versterken samenwerking met Arkin)
- Ondersteuning bij **initiatieven tot zelfbeheer** (o.a. Je Eigen Stek, Respijthuis Amerbos)
- **Pilots informele zorg** (afspraken met vrijwilligersorganisaties over inzet bij begeleidingstrajecten)
- In voorbereiding; **Buurtcirkels Amsterdam** (ism. betreffende initiatiefnemers hiervan elders)
- HRM **Aanstellingsbeleid ervaringsdeskundige medewerkers** inclusief introductieworkshop voor de teams die een ervaringsdeskundig medewerker willen werven en intervisie voor de medewerkers met ervaringsdeskundigheid)
- In voorbereiding: **meerjarenplan inzet ervaringsdeskundige medewerkers in de hulpverlening**, mede vanuit onze inspanning 'social return'
- Doorontwikkeling **Krachtgerichte basismethodieken**
- **Doorontwikkeling en uitbreiding Housing First** werkwijze, mede vanuit een breder ambulantiseringstraject in Amsterdam
- **Programma gezonde leefstijl** (ondersteunend aan bevorderen gezondheid en positieve beeldvorming; deelprojecten 'een fit gebit', sportparticipatie, bewegen)

voor mensen die minder mobiel zijn, uiterlijke verzorging en persoonlijke hygiëne, project heeft tevens tot doel maatschappelijk ondernemen vanuit bedrijven te verbinden met de doelgroepen)

- Vele lokale initiatieven vanuit de woonvoorzieningen en teams mbt. **buurtparticipatie, deelname aan wijkactiviteiten enz. kunstprojecten** (KWIK; kijk wat ik kan)

Voor meer informatie:

HVO-Querido : louise.lij@hvoquerido.nl

Arkin : Cecile.Gijsbers@arkin.nl

GGZ inGeest : M.Borghuis@ggzingeest.nl